

2024

MEMORIA

Aubixa Fundazioa

AURKIBIDEA

PRESENTACIÓN	¡Error! Marcador no definido.
PROYECTOS	¡Error! Marcador no definido.
MemoriAZ	5
Derechos de las personas mayores y de los afectados por demencia y Alzheimer	¡Error! Marcador no definido.
Videoteca Aubixa	11
Pacto intergeneracional.....	¡Error! Marcador no definido.
Entorno inclusivo. Autonomía e integración.....	¡Error! Marcador no definido.
DeSDE	16
BIBE: Bizitza Berria eta Betea	19
Brain and Music: Segunda edición	21
Elkarrizketak-Talks 2024	21
PROYECTOS DE COLABORACIÓN.....	¡Error! Marcador no definido.
ADINPART	23
Observatorio ciudadano de I+D Donostia	23
Donostia Lagunkoia.....	23
Plan Estratégico DFG 2024-2027	23
Adinberri Silver Bizitza	23
Proyecto Hariak.....	24
Foro Ituntzen	24
Cursos y Ponencias	¡Error! Marcador no definido.

AURKEZPENA

Oroimena guztiona da: Dementziari modu integralean ekitearen alde

Aubixa Fundazioa irabazi-asmori gabeko erakundea da, ez bakarrik ikuspegi juridikotik, baita etikotik ere.

2016ean sortu zen eta hiru helburu nagusi ditu:

- Adinekoen eta adinarekin lotutako dementziak dituzten pertsonen gizarte-ikerketaren eta eskubideen arloko ukituen kolektibo baten berezko zereginak gainditzea.
- Profesionalen eta profesionalak ez diren pertsonen formakuntza.
- Askotariko programak garatzea, aipatutako zereginetan adituak diren boluntarioen ezagutza, informazioa eta aktibazioa areagotzeko.

Euskadin kokatzen da, baina beste erkidego batzuetan antzeko eremuetan lan egiten duten erakunde publikoetara eta beste organismo batzuetara hedatzen da gure lankidetzaren-eremua.

Munduko biztanleriaren datu demografikoetatik abiatuta, argi dago gizartearen zahartzea osasun eta gizarte mailan bizi dugun erronka garrantzitsuenetako bat dela. Bizi- itzaropena handitzea aurrerapenaren esanahia den arren, ondorioz, narriadura kognitiboa edo dementziaren bat duten pertsonen kopurua handia ere badakar, eta, beraz, garrantzitsua da orain eta etorkizunean horri heltzea, erronka sanitario, sozial eta politikoa izango baita, gaur egun indarrean dauden hainbat eredu berriz diseinatzeaz gain.

Ezinbestekoa da zahartzearen erronka euskal gizarte osoak bere gain hartzea, eta ulertzea bide luzea eta zaila izango dela, baina gizarte justuago eta orekatuago baterantz eramango gaituela.

Aubixa Fundazioan hau beharrezkotzat jotzen dugu narriadura kognitiboa duten pertsonak nabarmentzeko eta bultzatzeko, inplikaturako eragileen koordinazioa hobetzeko, zerbitzu soziosanitarioak definitzeko banaketa geografikoa kontuan hartuta, eta arreta-eredu horren ikerketa eta berrikuntza bultzatzen parte hartzeko. Hausnarketa horien bidez, eredu soziosanitario bat definitu behar da, dementziari modu integralean helduko diona eta arreta koordinatuan oinarritutako eredu bat eskainiko duena, diagnostikatutako pertsonen, zaintzaileen eta/edo senideen arreta-premiei erantzun globala emateko.

Aubixa Fundazioan uste dugu garrantzitsua dela erantzun inklusibo bat ezartzea, autonomia pertsonala, erabakitzeko askatasuna eta laguntzak sortzea sustatzeko, ikuspegi komunitario, integral, eraginkor eta irisgarri batetik, proposamenak antolatzeko orduan, jatorritik eta edukitik harago.

PROIEKTUAK

MemoriAZ

2024an, MemoriAZ web orriaren diseinuaz eta laguntza teknikoaz arduratzen den SIIS dokumentazio eta ikerketa zentroarekin lanean jarraitu dugu.

MemoriAZ orrialdeak, ZAHARTZEARI, ALZHEIMERRARI eta BESTE DEMENTZIA BATZUEI BURUZKO INFORMAZIOKO WEB PLATAFORMA izan nahi du, eta bi fundazioen artean egiten dugu, A-tik Z-rako informazio-gune bat eraikiz.

MemoriAZen, informazio xehe eta zehatza nahi dugu. Horretarako, hemeroteka eguneratu bat dugu, planteatzen ditugun gaiet buruz. Era berean, legeriari buruzko atal bat dago, gobernu, toki, foru, autonomia eta estatuko ebazpen, agindu, dekretu eta abarrekin.

AUBIXA BULETINA

Gure Fundazioaren buletina/newsletterra hilekoa da. Diseinuak fundazioaren irudi korporatiboa kolore berdearen erabilerarekin bateratzen du. Bertan, izaera finkoko zenbait atal daude. Gure jarduera-eremuan adituak diren adituek egindako artikulua sakon bat. Horrez gain, Aubixa Fundazioarekin zerikusia duten berrien atal bat, kultur arloko gomendioen atal bat eta egingo diren ekitaldiei eta fundazioarentzat interesgarriak diren jardunaldiei buruzko azken atal bat ditu.

Buletina hileroko lehen asteartean argitaratzen da, eta ahalik eta harpidedun gehienengana iristeko ahalegina egiten da. Edukiak Aubixa Fundazioaren esku daude.

Hona hemen 2024ean argitaratutako buletinertako estekak:

[2024/02/06 - Aubixa berriak - Otsaila](#)

[2024/03/05 - Aubixa berriak - Martxoa](#)

[2024/04/02 - Aubixa berriak - Apirila](#)

[2024/05/07- Aubixa berriak - Maiatza](#)

[2024/06/04- Aubixa berriak - Ekaina](#)

[2024/07/02- Aubixa berriak - Uztaila](#)

[2024/09/03 - Aubixa berriak - Iraila](#)

[2024/10/01 - Aubixa berriak - Urria](#)

[2024/11/05 - Aubixa berriak - Azaroa](#)

[2024/12/03 - Aubixa berriak - Abendua](#)

Urtero bi erakundeek monografiko bat aurkezten dugu Fundazioarentzat garrantzitsua iruditzen zaigun gai bati buruz. 2024an, “Bizitza betea” oso presente egon zen bai prentsan bai gure jardueretan, eta, beraz, erabaki genuen gai egokia zela urteko txostenerako.

Esteka honetan dago eskuragarri: <https://bit.ly/4eXtsBk>

BILERAK

2024KO ABENDUAN, bi bilera egin dira Egia Careaga Fundazioarekin, eta hirugarren bilera bat aurreikusten da urtarrileko lehen hamabostaldirako.

Bilera horietan gure fundazioen artean ezartzen dugun elkarrekikotasuna jorratu da. Izan ere, corpora egiten ari gara, eta, urte hauetan guztietan lankidetzan aritu ondoren, corpora oso zabala da eta interesgarria izateaz gain, bere garaian kontsultarako baliagarri gisa proposatu genuena da, oso liburutegi zabala eta baloratua baitugu.

Urteekin gainera, gure lankidetzaz zabaltzen joan gara, eta horren zati handi batek urteko berrikuspen bibliografikoa ekarri du.

Alzheimerra duten pertsonen eta haiek zaintzen dituzten pertsonen eskubideei buruzko adinekoen pertsonen eskubideak

2018an Donostia Gutuna aurkeztu genuenetik (adinean aurrera doazen pertsonak beste edozeinen eskubide berberak izan behar dituztela uste dugu, adinak berak eskubide erantsien hartzekodun egin gabe), kontuan hartu behar dugu, urteak bete ahala, pertsonak gero eta gehiago jartzen direla beren osasunaren narriaduraren, baliabide ekonomikoaren murrizketaren eta bakardadearen eraginpean, eta gure gizarteak itxaropenean eta bizi-baldintzetan egindako aurrerapenek ez dituztela ahultasun- eta babesgabetasun-egoerak desagerrarazi.

Ezintasun fisiko edo psikikoagatik zahartzaroko eremu askotan egon daitekeen babesgabetasunaren aurrean, Aubixa Fundazioan urte hauetan sentsibilitate berezia izan dugu pertsona kaltebera horientzat.

Bilerak egin ditugu zahartzearekin batera egungo gizartean sortzen diren hainbat arazorekin kezkatuta dauden pertsonekin. Eta ekonomiari edo finantzei dagokienez tratu desegokia ematen zaienean nola prebenitu eta, batez ere, nola esku hartu aztertzen saiatu gara.

Finantza-alderdiei dagokienez, tratu desegokia gertatzen da hirugarrenek (familiakoek) dirua edo beste ondasun batzuk nahi gabe erabiltzen dituztenean, auzi-jartzailearen baimenik gabe, engainuz edo konfiantza-abusuz.

Arazo hori duela urte batzuk aurkeztu genuen, baina gaur egun eskubideekin zerikusia dutenak aztertu nahi izan ditugu. Hori dela eta, oinordekotzei buruzko informazio-testu bat egitea erabaki dugu. Testu hori aurrerago atxikitzen da.

Esan bezala, gai konplexua da eta ertz emozional asko ditu. Horregatik, eztabaida bat hasi nahi izan dugu, dokumentu eta triptiko informatibo batera eraman duguna.

Horretarako, hainbat barne-bilera egin dira, bat hiruhileko bakoitzeko, eta bilera horietan, izan ditugun eztabaida guztiei forma eman zaie.

TESTAMENTUAK: ADMINISTRATZEKO ONDORENGOekin	GURASOEK ETA ERABILTZEKO	ARAZOAK GAITASUNIK	DITUZTE EZ	ONDAREA DUTEN
---	--------------------------------	-----------------------	---------------	------------------

SARRERA ETA ANTZEMANDAKO ARAZOAK

Desgaitasuna arazo konplexua da, urritasun fisiko edo mentala dakarrena, eta gorputzeko akats baten, adimen-mugapen baten edo nahasmendu baten ondorio izan daiteke, pertsona bati jarduera jakin batzuk egitea eragozten edo mugatzen diona. Desgaitasun-mota ohikoenek mugitzeko, ibiltzeko, ikusteko, entzuteko, arreta jartzeko eta ikasteko, komunikatzeko eta/edo harremanak izateko trebetasuna mugatzen dute.

Desgaitasun-mota bakoitzaren eraginpeko pertsonak beren gaitasunaren mugatze-maila desberdinak dituzte, bai garapen pertsonalerako, bai beren gaien kudeaketa eta administraziotarako. Herritarrei aitortutako eskubideez gozatzeko/baliatzeko berdintasuna ahal den neurrian bermatzeko, lege-tresnak eta baliabideak jarri dira desgaitasunen bat duten pertsonen bizitza duina eta kalitatekoa ahalbidetzeko babesa eta zaintza emateko.

Gipuzkoan, gizarte zibiletik sortutako irabazi asmorik gabeko erakundeak aitzindariak izan dira familiei mota desberdinetako ezintasunek sortutako arazoei erantzuna ematen. Erakunde publikoek gero eta zeregin handiagoa hartu dute baliabide publikoek hornitzeko, bai eta eragindako familiei eta pertsonen laguntza ematen diharduten erakundeei ekonomikoki laguntzeko ere.

Narriadura kognitiboagatik, gaixotasunagatik edo familia- edo erakunde-loturarik gabeko arrisku-egoeragatik autonomiaz jokatzeko gaitasuna galdu duten eta egoera legez aldatu zaien pertsonen laguntzeko neurriak ematen dira. Era berean, familiarik ez duten eta desgaitasun intelektuala duten pertsonen laguntzeko baliabideak daude. Gure inguruan, Hurkoa eta Gertuan Fundazioak laguntza horiek ematen ari dira.

Baina gero eta ohikoagoa da gurasoek, ondarea administratzeko eta edukitzeko gaitasunik ez duten ondorengoekin, testamentua egitean ondarearen kudeaketaren ardura izango duten pertsonak ez izatea. Familia-egituran gertatzen ari diren aldaketa sakonek egoera horiek areagotzen laguntzen dute.

ONDAREA ADMINISTRATZEKO ETA ERABILTZEKO GAITASUNARI ERAGITEN DION DESGAITASUNA

Errealitatea da desgaitasuna duten pertsonak egotea, ondarea administratzeko eta erabiltzeko gaitasunik ez dutenak (ez inter vivos, ez mortis causa egintzetarako). Egoera horien ondorioz, guraso askok testamentua egiterakoan aurkitzen duten arazoetako bat ondarearen administrazioa nola antolatu erabakitzea da.

Testamentua tresna bat da, familiei aukera ematen diona desgaitasuna duen semearen edo alabaren etorkizuna planifikatzeko haiek hiltzen direnean. Azken borondateen adierazpena da, eta, horren bidez, gurasoek, beren lehentasunen arabera, hila ondoren beren ondarearekin zer egin behar den erabaki dezakete, eta, horrez gain, hertsiki ondarezkoak ez diren beste xedapen batzuk sartu ahal izango dituzte.

Testamentua egiteak zalantza ugari sortzen dizkie gurasoei, desgaitasuna duten ondorengoak eta gainerako senideak babestu nahi baitituzte. Familia bakoitza eta bere inguruabarrak bakarrak dira, eta, horregatik, testamentuaren idazketa egokitu eta aztertu egin behar da kasu partikular bakoitzari erantzuteko.

Ondarea administratzeko eta erabiltzeko gaitasunik ez duten ondorengoak dituzten gurasoen kasuan, testamentua egitean larritasun handiena sortzen dien arazoa da, hain zuzen ere, jaraunspenaren kudeaketa eta administrazio egokia bermatzeko modua zehaztea, jaraunse desgaituen mesedetan. Indarrean dagoen legeria zibilak hirugarren batengan, pertsona fisiko edo juridiko batengan, konfiantza izateko aukera ematen duten xedapenak jasotzen ditu, desgaitasunen bat duen pertsonaren alde administrazio- eta xedapen-egintzak egiten dituenarengan.

Aukera hori errazago balia daiteke desgaitasuna duen pertsonaren gurasoek ondarea kudeatzeko eta administratzeko prest dauden senideak edo konfiantzazko beste pertsona batzuk dituztenean. Arazoa planteatzen da gurasoek konfiantzazko pertsonarik ez dutenean edo zeregin hori betetzeko testamentuan izendatzeko moduan daudenean. Egoera hori gero eta maizago planteatzen ari da gure inguruan.

HORRETARAKO GAITASUNIK EZ DUTEN PERTSONEN ONDAREA ADMINISTRATZEKO ETA ERABILTZEKO ARDURA EMANGO DION ERAKUNDE BATEN BEHARRA

*Gurasoak konfiantzazko seniderik edo hurbilekorik gabe badaude testamentuan beren ondorengoen aldeko administrazio- eta xedapen-egintzak egiteko, komenigarria izango litzateke zerbitzu hori eman dezakeen **irabazi-asmorik gabeko erakunde bat izatea**. Zerbitzu horren eraketan, besteak beste, argi eta garbi mugatu beharko lirateke erakunde horrek **zeregin hori bere gain hartuko lukeen kasuak, eta agian gizarte-zerbitzuen arloan eskumena duten botere publikoei esleitu ahal izango litzateke***

klausulak jasotzen dituzten testamentu-xedapenak onartzeko edo ez onartzeko ahalmena, ondarearen administrazioa erakundearen esku utzita.

Gaitzeko, komenigarria litzateke desgaitasuna duten pertsonen laguntzeko neurriak ematen dituzten erakundeei kontsulta egitea, eta beharrezko koordinazio-mekanismoak ezartzea. Koordinazio horren beharra justifikatuta egongo litzateke, beren ondarea administratzeko eta erabiltzeko gaitasunik ez duten pertsonak, baldin eta haien gurasoek testamentuan bere ondarearen kudeaketa erakunde baten esku uzteko beharra ikusten badute, neurri horiek emateaz arduratzen diren erakundeen aldetik laguntza-neurriak jasotzen ari diren pertsonak izango liratekelako.

Iradokitzen ari dena bezalako entitate bat lasaitasun eta laguntza handikoa izango litzateke guraso askorentzat, ondorengoei testamentuan uzten dieten ondarearekin pasatuko dela pentsatzeko larritasunarekin bizi baitira. Gurasoek ez dute nahi beren ondareak xahutzea, baizik eta, kudeaketa egoki baten bidez, seme-alabei bizitza duin baterako behar dituzten laguntzak ematea.

Aubixa Fundazioak gizartearekin lan egiteko konpromisoa du, lankidetzak aktiboak sustatuz. Horretarako, funtsezkotzat jotzen dugu komunikazio-kanal bat sortzea, gure lana publiko zabal baten eskura jarriko duena. Era berean, aberasgarritzat jotzen dugu erreferenteen iritziak sartu ahal izatea zahartzearen, etikaren, giza eskubideen eta beste diziplina batzuen arloetan, etorkizunean gure lana gidatuko duen paradigma garatzen lagun dezaketenak.

Horretarako, bideoteka birtual bat sortu da. Bertan, hainbat arlotan adituak diren pertsonen testigantzak jasotzen dira eta, bideoen bidez, hainbat gai buruzko gogoeta egiten dute.

Bideoteka orrialde aktibo da, eta, bideoak egin ahala, elikatu egingo da. Gaur egun, lau bideoen laburpen bat ikus daiteke, eta bideo bakoitzak elkarrizketa oso bat ikusteko esteka bat du. Gainera, grabazio bakoitza pilula batean jasotzen da, laburpen gisa.

Gaur egun, lau bideo ditugu, eta lau adituk honako gai hauei buruz hausnartzen dute:

- **Francesc Torralba:** *Beharrak eta aukerak etapa amaieran.* Zahartzaroaren ikuspegiaren paradigmak izan duen aldaketaz eta loturen kalitateaz hitz egiten digu, bizi-etapa hori lortu ondoren gure inguruko pertsonentzat zama bat izateko beldurraz, proiektu bat izatearen garrantziaz eta horrek fase honi ematen dion zentzuaz.
- **Mercè Pérez-Salanova:** *Zahartzaroaren ikuspegiak.* Psikologiako doktoreak zahartzaroaren ikuspegi desberdinak eta zahartze aktiboaren paradigma ditu ardatz; izan ere, bere ikuspuntuaren arabera, birfokatu egin behar da, zahartze aktiboak sinplifikatu egiten baita. Gainera, adinekoak kontuan hartu gabe gizartea nola eraiki daitekeen (gizartearen %25) eta harremanen sakontasunik eza ere zalantzan jartzen du.
- **Fernando Fantova:** *Belaunaldien arteko harremanak.* Gogoeta honek bizitzaren belaunaldien arteko ikuspegiaren beharra eta belaunaldien arteko justizia ditu ardatz, baita zahartzaroan beste bizi-etapa batzuetatik pentsatzeko beharra ere. Halaber, garrantzi berezia ematen dio zaintzari gizartearen ikuspegitik.

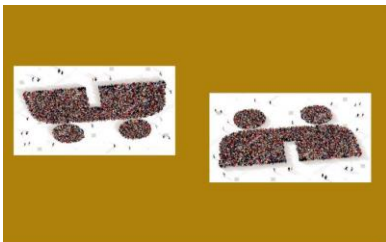
- **Marije Goikoetxea: Zahartzaroaren paradigma.** Giza Eskubideetan doktorean bitza osoa lortzea posible ote den planteatu du eta autonomiaren kontzeptuari buruz hausnartu du. Ildo beretik, eztabaidan jartzen du babesten gaituzten eskubideen eta pertsonok lortu nahi ditugun nahien arteko aldea, eta zalantzan jartzen du zahartze aktiboaren ereduaren egungo planteamenduaren eraginkortasuna.

Elkarrizketak sakon egin dira jorratu diren gaietan (belaunaldien artekoa, zahartzaroaren paradigma, eskubideak, premiak), baina, aztertu eta analizatu ondoren, oso bideo luzeak zirela pentsatu eta jardun zen, eta horietan lantzen diren alderdi esanguratsuetako batzuetan arreta jartzea behar zutela.

Horretarako, zatirik garrantzitsuenak edo esanguratsuenak argitaratzeko erabakia hartu ondoren, hainbat plataformatan argitaratu ziren, hala nola YouTubeen eta Aubixa Fundazioaren webgunean (<https://aubixaf.org/bideoteka-birtuala/>).

Gai horiek guztiak abiapuntu dira etorkizunean proiektuak aztertu eta egin ahal izateko, adituek bideo hauetan jasotakoak bezalako eztabaida-foroak proposatzen baitituzte. Argitaratzen dugun pilula bakoitzak zahartzeari buruzko eztabaida baten hasiera izatea nahi dugu.

Belaunaldien arteko ituna

Agenda dela-eta eztabaida-taldeak sortzea ezinezkoa izan denez, 18 eta 90 urte bitarteko gipuzkoarrei zuzendutako online inkesta bat egitea erabaki da.

Gipuzkoa zuzendutako 18 eta 90 urte bitarteko online inkesta 2024ko azken hiruhilekoan egin da, eta honako kategoria hauetan zentratu da:

- Aldaketak familia-ereduetan eta zainketetan.
- Belaunaldien arteko ekarpen-aukerak guztion onerako.
- Bizitza osoko proiektu bat aurrera eramateko aukerei buruzko pertzepzioa.

Inkestari buruzko emaitzak 2024. urtearen amaierarako jaso behar ziren, azterlana urte horretako laugarren hiruhilekoan egiteko programatuta baitzegoen. Egutegi horren helburua zen bildutako datuak aztertzeko eta urteko memoria teknikoan egin aurretik dagozkion ondorioak formulatzeko denbora nahikoa izatea.

Hala ere, gaur egun, oraindik ez zaizkigu eman azterlan honen esparruan lortutako datuak, eta horrek atzeratu egin du hasiera batean aurreikusitako plangintza. Ezuste horrek emaitzak jakinarazteari eragiteaz gain, ondorioak txosten teknikoetan eta datu horien mende dauden erabaki informatuak hartzean sartzea atzeratzen du.

Behin betiko emaitzak jaso ondoren, xehetasunez aztertuko ditugu, eta ondorioen txosten bat egingo dugu, behar bezala partekatzeko. Txosten hori Dokutekan txertatuko da, informazio guztia zentralizatzeko eta interesatuei irisgarritasuna bermatzeko. Gainera, emaitzak urteko memoria teknikoan sartuko dira. Memoria horren aurkezpena 2025eko bigarren hiruhilekorako programatuta dago.

Bilketa- eta analisi-prozesu horri esker, hartutako konpromisoak betetzeaz gain, bermatu ahal izango da azterlanari lotutako dokumentazioa behar bezala txertatuta geratzen dela erakundeen baliabideetan.

Gure fundazioaren funtsezko zati bat Belaunaldien arteko Jardunaldia da. Maximo Goikoetxea saria V. ediziora iritsi da, eta Aubixa Fundazioak antolatzen du, TKNIKAren eta Gipuzkoako lanbide heziketako ikastetxeen laguntzarekin. Aurten, 2024an, Maximo Goikoetxea Sariaren Belaunaldien arteko V. Jardunaldia egingo dugu.

Edizio honetan, "Non eta nola zahartu nahi dugun" lelopean, Eli Genua gerontologoaren eta Ane Arruabarrena kazetariaren hitzaldiak entzun ziren, eta ondoren mahai-inguru bat egin zen, Usurbilgo Txirikorda proiektuko bi ordezkarekin, aurkeztutako 73 bideoen laburpenaren aurkezpenarekin eta edizio honetan Elgoibarko Meka zentroari egokitu zitzaion bideo irabazlearekin. Aurten, 2024an, Maximo Goikoetxea Sariaren Belaunaldien arteko V. Jardunaldia egingo dugu.

Ingurune inklusiboa. Autonomia eta integrazioa.

2024an, Ingurune Integratzaileak programan garatu beharreko proiektua 2023an garatutako **EBALUAZIO-TRESNA ABIAN JARTZEA ETA GIDATZEA** da.

Urteko lehen bi hiruhilekoetan, ebaluazio-tresna aplika zitekeen zentroyen ezaugarriak aztertu ziren: beharrezko obrak, martxan jarri beharreko unitateak, obrak amaitzeko datak eta unitate berriak gaitzeko aurreikuspenak, etab. Hirugarren hiruhilekoan, tresnaren garapen osoaren inguruko eta ondorengo urratsak ematen jarraitu da, horiek testatzeko.

Bi zentro hautatu dira lehen aurre-gidaritza honetarako

- Arrasateko Iturbide egoitza
- Tolosako Yurreamendi egoitza

Koordinazio-bilerak egin dira zentroyekin, unitate berrietan biziko diren pertsonak ebaluatzeko datak ikusteko, horien ezaugarriak aztertzeko, zentro bakoitzean ebaluazio horren arduradun bat esleitzeko eta koordinazioa egiteko, ondorio egokiak atera ahal izateko.

Gainera, ebaluazio-gidak egin eta zentroyei eman zaizkie, arduradunei ekintza horretan laguntzeko.

Aurretiko eta osteko ebaluazioen datak pertsonak unitate berrietara lekualdatuko diren daten arabera dira, ondorengo hauek direlarik:

- Arrasateko Iturbide egoitza: 2025ko otsaila hasiera.
- Tolosako Yurreamendi egoitza: 2025ko martxoa.

Beraz, ezin izan dira ebaluazioak osatu 2024an, baina horiek egiteko behar den lan guztia osatuta dago, pertsonak unitate berrietara lekualdatzen direnean egin ahal izateko zain. Prozesu osoa 2025eko ekainerako bukatzea aurreikusten da, Tolosako Yurreamendi egoitzan bigarren ebaluazioa egin ahal izateko.

DeSDE

Desarrollo Servicios Demencia Euskadi

DESDEK, Euskadin, **oro har, adinekoen eta, bereziki, dementzia duten pertsonen bitzita hobetzeko ezagutzari eta esperientziari dagokienez**, erreferentziatzko zentro bat izan nahi du. Dementziaren eta ingurune fisiko eta sozialaren arteko korrelazio handia nazioartean ezagutzen eta ikertzen joan da azken hamarkadetan, baina ez neurri berean gure herrialdean.

Pertsona horien bizi-kalitatea ahalik eta denbora luzeenean hobetzea da helburua, haien autonomia eta bitzita ahalik eta osoena bultzatuz; dementzia duten pertsonen eta, oro har, adinekoen bizipena eta bizikidetzatza hobetzeko zentroa.

Ikerketan eta aplikazio praktikoan oinarrituta, demenziaren alderdi guztiei buruzko baliabide integrala eta eguneratua ematen saiatzen da **DESDE**. Kontuan izan behar da dementziara bideratutako diseinuaren printzipio orokorrek diseinu unibertsalera hurbiltzeko aukera ematen dutela, eta adinekoei oro har laguntzeko ere balio dutela.

Bi jarduera-ildo nagusi proposatzen dira:

- **Zerbitzu teknikoaren arloa- Dementzia duten pertsonen bizipen eta bizikidetzatza hoberako inguruneak:** demenziarako inguruneetara bideratua, arkitekturaren eta horrek giza portaeran duen eraginaren arteko korrelazioa dela eta, dementzia duten pertsonentzako diseinu integratzailean jardunbide egokiaren printzipio orokorrean inplementatu beharko lirarteke.
- **Ezagutza- eta zaintza-arloa- Dementzia duten pertsonen eta haien zaintzaileen gizarteratzea eta bizikidetzatza hobetzeko gizarte-inguruneak:** dementzia duten pertsonen eta haien zaintzaileen zaintzari eragiten dioten eremuetara bideratuta.

DESDEren bidez eskain daitezkeen programa eta zerbitzuen aniztasuna honako hauek dira: bi arloetako gaikuntza-programak, dementzia duten pertsonentzako espazioak eta produktuak diseinatzea, argitalpenak, jardunaldiak, ikerketa, etab.

Aldez aurretik, Euskal Herriko Arkitektoen Elkargoko Gipuzkoako Ordezkaritzarekin lan bat egin zen, ikastaroetan landu beharreko gairik interesgarriena zein izan zitekeen eta ikastaroak garatzeko data egokienak zein izan zitezkeen zehazteko.

Zentzumenentzako diseinuari buruzko bi ikastaro independente baina osagarri aukeratu ziren; izan ere, aurreko edizioan gaiarekiko erakutsitako interesagatik eta egindako barne-kontsultagatik, bazirudien eragin handiena izan zezakeen gaia zela.

Bi ikastaroetarako beharrezko materiala garatu zen, eta data horietan eman ziren, izen hauekin:

- **ZENTUMENETARAKO DISEINUA I:**

- Data: 2024/11/12

- **Programa:**

1. Sarrera
2. Zentzumena eta narriadura kognitiboa
3. Argiztapena eta narriadura kognitiboa. Erritmo zirkadianoak eta argiztapen zirkadianoa.

- **ZENTZUMENETARAKO DISEINUA II:**

- Data: 2024/11/14

- **Programa:**

1. Akustika eta narriadura kognitiboa
2. Estimulazio kognitiboko gelak
3. Kanpoko espazioak eta zentzumenak

Antolakuntza eta garapena

INGURUNE INKLUSIBOEN INGURUKO III. JARDUNALDIA

Azaroaren 22an, Tabakalerako Ruiz Balerdi aretoan, Ingurune inklusiboei buruzko 3. jardunaldia egin zen, "*Kalitatez bizitzeko eta zahartzeko berrikuntza eta ikerketa*" izenburupean.

Jardunaldiaren helburu nagusia izan zen aurrera egiten jarraitzea eta inguruneei dagokienez munduko populazioaren zahartzeak dakarren erronkan sakontzea, ikuspegi berritzaile eta estrategiko batetik. Bertan hitz egin eta hausnartu zen inguruneek adinekoen bizi-kalitatean eta ongizatean izan dezaketen eraginaren ezagutzan aurrera egitea bilatzen duten proiektuei eta proposamenei buruz.

Hasiera batean aurreikusitakoa baino maila eta eragin handiagoko kongresu bat antolatzea erabaki zen, nazio mailako hizlarien ponentzia nabarmenekin, horrelako kongresu batek eskatzen duen marketin guztiarekin.

Jardunaldiaren egitaraua honako hau izan zen:

PROGRAMA

10:00-10:15 Inskripzioa eta egiaztapenak.

10:15-10:30 Aurkezpen instituzionala

Lurdes Ubetagoyena AUBIXA FUNDAZIOko presidentea

Pablo García Astrain, Etxebizitza, Lurzoru eta Arkitekturako zuzendaria, Eusko Jaurlaritza.

Maite Peña López, Zainketetako eta Gizarte Politiketako diputatua, Gipuzkoako Foru Aldundia.

10:30-11:00 Hitzaldiak

3. adinekoen egoitzetako inguruneen aldaketak ONGIZATEAN duen ERAGINA neurtzeko TRESNA-

Igone Etxeberria, Psikologian Doktorea, EHU-UPV.

Irantzu Saiz de Murieta, Sinnple-Impacto Socioambiental Fundatzailea

11:00-11:40 Bailén-Miraflores barrutian, Malagan, zahartze aktiborako adineko pertsonen auzo kooperatiba dinamizatu eta sortzeko "Hazia" proiektua.

Maria Jose Marquez Ballesteros, Malagako Unibertsitatea

12:10-12:50. NeurArkitekturari aplikatutako neurozientzia: irakaskuntza, ikerketa eta ezagutzaren transferentzia.

Antonio Maciá, Arkitektua, Neuroarkitektura Masterreko zuzendaria, Alicanteko Unibertsitatea

12:50-13:20 Mahai-ingurua

13:20-13:30 Amaiera-ekitaldia

2023. urteko azterketan eta Ingurune Inklusiboen III. Kongresuan parte hartu zuten adituekin barne eta kanpo hausnarketa-prozesu bat egin da. Kongresuan parte hartzen duten profesionalekin kontsultatuz.

Hausnarketa sakon horren bidez, 2025ean garatu beharreko Azterketa Analitikorako oinarriak ezarri dira. Azterketa honetan oinarritzen da: etxean zentzuz zahartzeko etxebizitza alternatiboen tipologiak, tipologia bakoitzaren abantailak eta oztopoak, eredu horiek Euskadin ezartzeko eta erreplikatzeko aukerak eta horretarako aukerarik egokiena hautatzea eta eskematikoki garatzea.

Azterlana une honetan garatzen ari da.

BIBE: Bizitza Berria eta Betea

BIBE proiektuak zahartzaroko paradigma berri bat eraikitzen lagundu nahi du, bizitza zabaltzea ekarri duen bizi-zikloaren eraldaketak esparru berri bat behar duela ulertuta, eta, horren bidez, pertsonok bizitza osoak, zentzudunak eta esanahidunak lortzeko aukera izan dezagun.

BIBEk, horretarako, elkarren artean koordinatuta dauden hiru lan-ildo nagusiri ekin die: Gipuzkoako eta EAeko herritarrentzat bizitza osoa zer den jakiteko ezagutza sortzea; ezagutza hori lurralde jakin batean partaidetza-prozesuen bidez hedatzea, eta, azkenik, emaitzak zabaltzea.

Horretarako, 2024an, Aubixa Fundazioak Gipuzkoako eta Euskal Herriko errealitatera egokitutako "bizitza osoa" kontzeptuaren definizioan lan egin zuen, eta, horretarako, artearen egoeraren berrikuspen bibliografikoa egin zuen. Berrikuspen horretan bizitza osoa osatzen duten funtsezko arloak identifikatu ziren, eta banakako eta taldeko dimentsioak kontzeptu horretan txertatu ziren.

Gipuzkoako errealitatearen ikuspuntua ulertzeko helburuarekin, hiru talde fokal egin ziren Lezon, adin-taldea banatuta: lehen profila 57 eta 62 urte bitarteko pertsonak osatu zuten, oraindik lanean ari zirenek; bigarren profila 63 eta 67 urte bitarteko pertsonak osatu zuten, erretiratuak eta erretiroaren munduan nolabaiteko esperientzia zutenak; eta, azkenik, hirugarren profila 70 urte edo gehiagoko pertsonak osatzen zuten, erretiro-esperientzia luzea zutenek. Saio erdi egituratuak gutxi gorabehera bi orduko iraupena izan zuten, eta haien itzaropenei, balioei, desbalioei, kezkei eta abarri buruz galdetzen zitzairen.

Zahartzarora esaten diogunaren une desberdinak atzematen saiatzen gara, bizitzako une horietan "bizitza betea" nola ulertzen den ezagutzeko, bizitza osoaren gaineko begiradari ikuspegi ebolutiboa ematen saiatuz.

Lehen aipatu bezala, helduaroaren azken txanpan (60 urte inguru) pertsonak hautatu ziren, erretirorako trantsizioaren eta zahartzarorako trantsizioaren aurreko urteak ulertzeko. Bigarren talde bat trantsizio horretan murgilduta daudenak izan ziren (urtebete inguru trantsizio betean daudenekin batera, eta hirugarren talde bat zahartzarora deitzen diogun horretan murgilduta zeudenak.

Generoa kontuan hartu zen, gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak bilatzeko.

Gainera, bizi-baldintzak, soldata/pentsioa, hezkuntza, landa/hiri prestakuntza eta abar ere kontuan hartu ziren. Zahartzaroaren aniztasuna hauteman nahi izan zen, desberdintasun horren bidez bizitza osoari buruzko planteamenduak behatzeko.

Saioak grabatu egin ziren, ondoren aztertu ahal izateko eta lortutako erantzunak sakon aztertu ahal izateko (taldeetan jasotako informazioa dokumentuaren amaieran erantsi da).

Talde guztiak egin ondoren, bildutako informazioa aztertu zen eta emaitza hauek lortu ziren:

57 urtetik gorako pertsonak, familiari dagokionez, aldaketa nabarmenak izan dituzte azken urteetan. Izan ere, beren bizitzako funtsezko alderdia izaten jarraitzen duten arren, beste ikuspuntu bat dute. Mugak jartzen hasten dira, eta beren proiektu pertsonalarekin konbinatzen saiatzen dira.

Zainketei dagokienez, taldeetako partaideak, oro har, haiek zaintzeko prest zeuden, baina kasu honetan ere mugak ezartzen zituzten. Etorkizuneko zainketei dagokienez, askotan zalantzak agertu ziren etorkizunean jasoko zuten zaintzari buruz.

Osasuna izan zen funtsezko alderdi garrantzitsuenetako bat; izan ere, parte-hartzaile ia guztiek aipatu zuten mendekotasun baten etorkizuneko garapenaren inguruko kezka, eta horren zailtasunak eta ondorioak.

Harremanak ere behar-beharrezkotzat jo zituzten, bakardade-egoerek kezkatu egiten zuten eta, oro har, bakardade-uneak bilatzen zituzten arren, nahi ez zuten bakardadeak kezkatzen zituen.

Hobbiak, proiektua eta garapen pertsonala garrantzitsuak izan dira azken urteotan, nahiz eta adin-tartearen arabera modu desberdinetan garatzen diren kasu askotan, argi dago beharrezkotzat jotzen dutela.

Oro har, esan daiteke zahartzaroarekiko ikuspegia eta jarrera gozamenean eta lasaitasunean, ongizate pertsonalean eta belaunaldien arteko harremanetan oinarritzen dutela, familiako gazteez gain.

Foku-taldeen ondorioen ondoren, inkesta espezifiko bat diseinatu zen bibeproiektua.eus plataforman. Inkesta horren helburua da gizartearen pertzepzioen lagin adierazgarri eta askotarikoa hartzea, emaitza kualitatiboak osatzeko, tokiko eta nazioarteko adituekin kontrastatu ondoren, interpretazioen baliozkotasuna bermatzeko.

Zainketei dagokienez, taldeetako partaideak, oro har, haiek zaintzeko prest zeuden, baina kasu honetan ere mugak ezartzen zituzten. Etorkizuneko zainketei dagokienez, askotan zalantzak agertu ziren etorkizunean jasoko zuten zaintzari buruz.

Brain and Music: Bigarren edizioa

Maiatzaren 14an [Brain and Music-Garuna eta Musikaren](#) bigarren edizioa ospatu genuen Donostiako Antzoki Zaharrean. Ekitaldia oso parte-hartzailea izan zen eta eszenaratze bikaina izan zuen Itxaso Martí Carrera neuropediatrak, Maddalen Dorronsoro Amiano zuzendariak eta Landarbaso Abesbatzako haur koralistek.

Elkarrizketak-Talks 2024

Gizartearentzat interesgarriak diren eta zahartzearekin eta dementziekin zerikusia duten gaiei buruzko hitzaldi-ziklo bat da, Aubixa Fundazioak antolatua, Gipuzkoako Sendagileen Elkargoaren Fundazioarekin eta Laboral Kutxarekin lankidetzan, bertaratutakoen arteko elkarrizketa eta interakzio formatuarekin.

Hitzaldi hauek ordubeteko iraupena dute eta aurrez aurre eskaintzen dira.

2024ko martxoan urteko lehen Elkarrizketa egin genuen Medikuen Elkargoan. [“Maitasunak irauten duenean. Eraldatu egiten al da maitasuna gure bikotekideak dementzia edo gaixotasun neurodegeneratibo bat duenean?”](#)

Urrian, bigarrena egin genuen, [“Aitonak eta Amonak Alzheimerra dute”](#) izenburupean.

LANKIDETZA PROIEKTUAK

ADINPART

BioGipuzkoa buru duen proiektua. Bertan parte hartzen dute Aubixa Fundazioak, Nagusilanek eta "Más que ideas" Fundazioak.

Zahartzeari buruzko ikerketan herritarren parte-hartze eraginkorra bilatzeko jarri zen abian proiektu hori, eta ekintza nagusietako bat zientzia- eta herritar-topaguneak abian jartzea zen. Gune horien helburua da ikertzaileek beren ikerketaren berri ematea herritarrei, beren iritzia eman dezaten eta ikertzaileek egiten dituzten proiektuei beste begirada bat eman diezaieten.

Donostiako I+G herritarren behatokia

Donostiako Udaleko Gizarte Kontseiluak eta Estrategia Bulegoak "Donostiako I+G herritarren behatokia" sortzeko ekimena abiarazi zuten 2024ko otsailean, zientzia irekiaren eta, bereziki, herritarren zientziaren testuinguru orokorrean.

Lehen bileran, ekimena aurkeztu zitzaizen esparru horretan lan egiten duten hainbat erakundetako (Aubixa Fundazioa, haien artean) 13 ordezkari, helburuei eta horiek garatzeko moduari buruzko ibilbide-orri bateratua egiteko. Ikerketa eta berrikuntza zentzoei gizartearen ikuspegia kontuan hartzen duten ikerketa eta berrikuntza arduratsuko proiektuen garapena erraztuko dien egitura sendotu nahi da, Donostiako I+G+B ekosistema Europa mailan ezarritako helburuekin lerrokatzen lagunduz.

Donostia Lagunkoia

Aubixa Fundazioak Donostia Lagunkoiarekin (Donostiako Udala) lotutako proiektuetan parte hartzen du, patronoetako baten eta Fundazioaren proiektuen zuzendariaren parte-hartzearekin, zahartze osasungarriarekin lotutako bileretan eta programetan.

GFAREN 2024-2027ko Plan Estrategikoa

Aubixa Fundazioa Gipuzkoako Foru Aldundiaren Plan Estrategikoaren Mahai Tekniko Politikoko kide da (Grupo de Deliberación (Zainketak eta Gizarte Politikak 2030)).

Adinberri Silver Bizitza

Adinberri (Gipuzkoako Foru Aldundia) antolatutako Adinberri-Silver Bizitza ekosistemako Berrikuntza Gunearen potentziala definitzeko eta diseinatzeko lan-jardunaldietan parte hartu du Aubixa Fundazioak.

Hariak Proiektua

Aubixa Fundazioa Gipuzkoako Foru Aldundiaren Hariak proiektuaren parte da, Adinberri Fundazioak Gipuzkoan nahi ez diren bakardadeak prebenitu eta jorratzeko garatutako ekimena. Etorbizuna Eraikiz ekimenaren eta Gipuzkoa 2020-2030 Agendaren parte da, etorkizuneko politika publikoen eraikuntza partekatua sustatzen dutenak eta Gipuzkoa zainketen eta gizarte-politiken abangoardian kokatzen dutenak.

Ituntzen Foroa

Ongizate- eta zaintza-politiken esparruan epe luzerako estrategiak diseinatzeko, akordio sendoak egin behar dira gizarte-eragileen eta hirugarren sektoreko erakundeen artean. Akordio horietan sakontzeko asmoz, Eusko Ikaskuntzak hiru foro antolatzen zituen zaintzaren arloko gai estrategikoak lantzeko. Hirugarren foroan Aubixa Fundazioa izan zen.

Kurtsoak eta Hitzaldiak

Aubixa Fundazioak zahartzearekin lotutako gaitan aditu gisa parte hartzen du Udako Ikastaroetan, La Caixa Fundazioak zuzenduta, "*Bizitza-luzera berriaren erronkak*" izenburupean.

Fundazioak Adinberri Fundazioak (Gipuzkoako Foru Aldundia) zuzendutakoetan ere parte hartzen du hizlari gisa, "*Bizitza-luzeraren paradigma berria*" izenburupean, "*Berrikuntzako Agenda Estrategikoaren 1. erronkari erantzuten dioten irtenbide berritzaileak*" hitzaldiarekin.

Aubixa Fundazioak Osasun Sailak/Osakidetzak antolatutako Zainketen III. Jardunaldi Multiprofesionalean parte hartu zuen, Europa Jauregian, "*Pertsonarik gabe ez dago zaintzarik*" aurkezpenarekin.

AGRADECIMIENTOS

2024an egin diren proiektu eta ekintza guztiak ez lirateke posible izango Aubixa Fundazioan konfiantza eman duten erakunde publiko eta pribatuen laguntzarik gabe. Eusko Jaurlaritzak, Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoaren Saila, Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila, Gipuzkoako Foru Aldundia, eta Zaintza eta Gizarte Politiketako Saila, Adinberri, Lezoko Udala, Laboral Kutxa eta Orona.

Bai eta beren proiektuetan parte hartzearen alde egin duten erakunde, elkarte eta elkargo profesional guztiengatik ere; fundazioak antolatutako herritarren jardueretan modu altruista eta eskuzabalean parte hartu dutenentzat, bai eta gure hileko buletinean artikuluekin lagundu dutenentzat ere, gure deialdietara jotzen diguten eta bertaratzen diren pertsona horientzat guztientzat eta, jakina, Patronatuarentzat eta Fundazioko profesionalentzat.